

Základy ekonómie pre právnikov (syllabus)

1. týždeň

P: Úvod do štúdia ekonómie, základné ekonomické smery v dejinách, vzťah práva a ekonómie.

Miesto ekonómie v spoločenských vedách. Ekonómia a ekonomické vedy. Predmet ekonómie a metódy skúmania v ekonómii. Ekonomické pojmy a zákony. Ekonomické teórie v dejinách a ich prístup k riešeniu fundamentálnych ekonomických otázok. Vzťah práva a ekonómie.

S: Úvod do štúdia ekonómie.

Informačné listy, sylaby, práca v seminári, úroveň ekonomických znalostí, formy hodnotenia. Školy ekonomického myslenia. Vzťah Makroekonómie a Mikroekonómie. Rozdiel medzi pozitívnou a normatívnou ekonómiou. Vzťah práva a ekonómie.

2. týždeň

P: Trh – trhový mechanizmus. Cenová regulácia. Elasticita ponuky a dopytu.

Ekonomické statky a potreby. Základné typy hospodárstiev a riešenie základných ekonomických otázok. Trhový mechanizmus – analýza dopytu a ponuky. Trhová rovnováha. Elasticita ponuky a dopytu ako konkretizácia trhového mechanizmu. Podoby konkurencie.

S: Trh – trhový mechanizmus.

Ekonomické subjekty. Základné ekonomické otázky. Základné typy hospodárstiev. Hranica produkčných možností. Trhový mechanizmus – analýza ponuky a dopytu.

3. týždeň

P: Ekonomické správanie sa spotrebiteľ'a na trhu.

Teória hraničnej užitočnosti ako reakcia na predchádzajúce teórie. Kardinalistická verzia teórie hraničnej užitočnosti. Ordinalistická verzia teórie hraničnej užitočnosti. Od Hermana Gossena po Vilfreda Pareta.

S: Proces tvorby trhovej rovnováhy.

Faktory ovplyvňujúce dopyt. Faktory ovplyvňujúce ponuku. Posun krivky dopytu a ponuky. Trhová rovnováha. Dôvody a dôsledky cenovej regulácie.

4. týždeň

P: Ekonomické aspekty podnikania.

Podnik ako základný ekonomický článok. Význam podnikania. Podnik z ekonomickej a právnej stránky. Právne formy podnikov. Združovanie podnikov a formy združovania podnikov. Transnacionálne korporácie. Náklady a zisk podniku.

S: Elasticita ponuky a dopytu.

Podstata elasticity. Cenová elasticita ponuky a dopytu. Meranie elasticity. Činitele/faktory ovplyvňujúce elasticitu. Priama a nepriama elasticita ponuky a dopytu. Iné formy elasticity.

5. týždeň

P: Ekonomické správanie sa podniku v závislosti od štruktúry trhov.

Dokonala a nedokonala konkurencia. Správanie sa podniku v dokonalej konkurencii. Rovnováha podniku v dokonalej konkurencii. Príčiny vzniku nedokonalej konkurencie a formy nedokonalej konkurencie (monopol, oligopol, monopolistická konkurencia). Rovnováha v podmienkach nedokonalej konkurencie.

S: Ekonomické správanie sa spotrebiteľ'a.

Racionálne správanie sa spotrebiteľ'a – teória hraničnej užitočnosti. Základné pojmy v teórii hraničnej užitočnosti - celková užitočnosť, hraničná užitočnosť, preferencie spotrebiteľ'a.

Kardinalistická a Ordinalistická verzia hraničnej užitočnosti. Gossenove zákony. Rovnováha spotrebiteľa. Prebytok spotrebiteľa.

6. týždeň

P: Trh výrobných faktorov – práca, pôda, kapitál.

Analýza výrobných faktorov z celospoločenského hľadiska a z podnikateľského hľadiska. Postavenie výrobných faktorov vo vzájomnom pôsobení. Práca a mzda - jej podstata a podmienenosť. Pôda – jej miesto medzi výrobnými faktormi. Kapitál – podoby. Iné výrobné faktory.

S: Ekonomické aspekty podnikania a ekonomické správanie sa podniku na trhu.

Členenie nákladov podniku a príjmov podniku. Rozdiel medzi účtovným a ekonomickým ziskom. Úspory z rozsahu. Črty dokonalkej konkurencie. Rozdiel medzi dokonalou a nedokonalou konkurenciou. Rovnováha podniku v dokonalaj a nedokonalaj konkurencii. Formy nedokonalaj konkurencie. Protimonopolná politika.

7. týždeň

P: Ekonomická výkonnosť. Ekonomický cyklus.

Úloha štátu v trhovej ekonomike. Produkčné možnosti. Ekonomická efektívnosť a ekonomická výkonnosť. Vymedzenie základných pojmov – AD, AS, HDP, HNP, ND, ekonomický rast. Tieňová ekonomika. Vymedzenie ekonomického cyklu. Ekonomický cyklus - vplyv na makroekonomické veličiny. Kedy zlyháva štát a kedy zlyháva trh.

S: Ukazovatele makroekonomických procesov, zlyhania trhu a štátu.

Ekonomická výkonnosť. Hrubý domáci produkt (HDP) a hrubý národný produkt (HNP). Spôsoby merania HDP a HNP. Rozdiel medzi nominálnym a reálnym HDP. Národný dôchodok (ND). Osobný a disponibilný príjem. Meranie ekonomického blahobytu. Zlyhanie trhu, zlyhanie štátu, možnosti riešenia. Verejná voľba ako riešenie zlyhávania trhu.

8. týždeň

P: Peňažný trh a inflácia.

Peniaze – vznik, vývoj, podstata. Úloha peňazí v ekonomike. Podstata a príčiny inflácie. Meranie inflácie. Typy inflácie. Dopady inflácie na obyvateľstvo a ekonomiku.

S: Inflácia a jej účinky.

Podstata peňazí. Funkcie peňazí. Ponuka a dopyt po peniazoch. Kvantitatívna teória peňazí. Inflácia (podstata a jej príčiny). Typy inflácie. Meranie inflácie. Dôsledky a účinky inflácie. Vzťah inflácie a nezamestnanosti.

9. týždeň

P: Trh práce a príjmová nerovnosť.

Zamestnanosť – nezamestnanosť. Ekonomická aktivita obyvateľstva. Príčiny nezamestnanosti. Formy nezamestnanosti. Ekonomické, sociálne a iné dôsledky nezamestnanosti. Možnosti riešenia nezamestnanosti.

S: Zamestnanosť – nezamestnanosť. Príjmová nerovnosť.

Nezamestnanosť (podstata, bezprostredné a širšie príčiny). Formy nezamestnanosti (charakteristiky druhov a ich ekonomické súvislosti). Výpočet miery nezamestnanosti. Možnosti riešenia nezamestnanosti. Aké sú súvislosti medzi nerovnosťami v príjmoch a nerovnosťami v spotrebe. Aký je vzťah medzi HDP a mierou nezamestnanosti. Dopady rozvoja IKT na nezamestnanosť.

10. týždeň

P: Fiškálna a monetárna politika.

Podstata a úloha štátneho rozpočtu. Priame a nepriame nástroje fiškálnej politiky. Podoby fiškálnej politiky. Rozpočtový deficit. Štátny dlh. Vznik bánk. Druhy bánk a ich úloha. Monetárna politika. Nástroje monetárnej politiky.

S: Monetárna politika - banky.

Ciele, nástroje a typy monetárnej politiky. Bankový systém a jeho funkcie. Druhy bank a ich funkcie. Úloha centrálnej banky v ekonomike (konkrétna úloha ECB pri riešení dopadov Veľkej recesie po roku 2009). Ako ovplyvňujú náklady obetovanej príležitosti monetárnu politiku a jej výsledky. Prečo ľudia držia peniaze.

11. týždeň

P: Medzinárodný obchod.

Úloha a miesto medzinárodného obchodu. Absolútne a komparatívne výhody v medzinárodnom obchode. Obchodná a platobná bilancia. Nástroje v medzinárodnom obchode. Protekcionalizmus a liberalizmus. Úloha svetovej obchodnej organizácie (WTO). Medzinárodné finančné vzťahy. Medzinárodné menové vzťahy. Základné pojmy – valuta, devíza, konvertabilita, menový kurz, menový kôš. Medzinárodné inštitúcie – Medzinárodný menový fond (IMF), Svetová banka.

S: Fiškálna politika – štátny rozpočet.

Priame a nepriame nástroje fiškálnej politiky. Expanzívna fiškálna politika. Reštriktívna fiškálna politika. Štruktúra príjmov štátneho rozpočtu. Efekt zadlžovania štátu - možné riešenia a ich dopady. Otázka fiškálnej únie. Efekt rozpočtovej konsolidácie počas dlhovej krízy v Eurozóne.

12. týždeň

P: Medzinárodná ekonomická integrácia.

Príčiny medzinárodnej ekonomickej integrácie. Globalizácia. Internacionalizácia, interdependencia, integrácia. Makrointegrácia, integrácia. Vývoj integrácie na európskom kontinente po 2. svetovej vojne. Spoločný trh, spoločná mena euro. Perspektívy Európskej únie.

S: Medzinárodné menové a finančné vzťahy, ich spätosť s medzinárodným obchodom. Medzinárodné finančné inštitúcie.

Absolútne a komparatívne výhody v medzinárodnom obchode. Obchodná bilancia a riešenie jej nerovnováhy. Protekcionalistická politika a jej typy. Finančné a nefinančné nástroje protekcionalizmu. Svetová obchodná organizácia (WTO) a jej antiprotekcionalistická úloha. Tovarová burza a druhy jej operácií. Medzinárodný finančný systém (podstata, pojmy). Platobná bilancia. Devízy, valuty. Konvertibilita meny. Menový kurz, menový kôš. Metódy usmerňovania menového kurzu. Operácie medzinárodného peňažného trhu a úloha búrz. IMF, Svetová banka. Medzinárodné meny (osobitne EURO).